

241. S:t Peders sn, Lödöse, Passagården 1:33. Nu i Statens historiska museum

Pl. 181

Litteratur: R. Ekre, *Fyndanmälan* 24/8 1964 (VHAA 5218/64).

En liten trästicka med inskurna runor påträffades 1964 i jord, som 1963 hade schaktats upp i samband med anläggning av en garageväg på Passagården 1: 33. Det ursprungliga fynddjupet var sannolikt »närmare 180 cm». Föremålet förvaras i Statens historiska museum, inv.nr 27.600: B 107.

Stickan är rektangulär med avskurna hörn. Längd 4,5 cm, bredd 1 cm, tjocklek 0,2 cm. Alla ytor äro slättäljda. Runinskriften upptager hela den ena sidan. Runornas höjd är densamma som stickans bredd.

Inskrift:

pnmuninpphh
 5 10

Till läsningen: Runorna äro tunt skurna men tydliga. I de fall, där två bistavar träffa eller korsa en hst, sker det dock utan precision (1 **p**, 3 **m**, 9 **p**, 10 **h**, 11 **h**). R. 1 och 9 äro sannolikt **p**-runor av den förenklade medeltida form som liknar den latinska versalen K och är säkert belagd tidigast i slutet av 1100-talet (NIyR 526; runan diskuteras i *NIyR* V, 1960, s. 226). Alla **n**-runorna (2, 5, 7) ha dubbelsidiga bistavar. 2 **n** har ovanligt lång bst; den skär hst i 3 **m**. R. 4 består av en hst och till höger om denna en från huvudstavens mitt snett nedåt höger gående bst, **u**(?). R. 6 är en hst utan bistavar (**i**); till höger om mitten en obetydlig skada. De båda **h**-runorna (10, 11) ha förhållandevis långa bistavar, särskilt 11 **h**.

Inskriften ger ingen mening. Några enkla system för lönnskrift ha prövats, men förgäves. Förmodligen har ristaren skurit inskriften i magiskt syfte. Om sådana »utydesformler» se *Danmarks Runeindskrifter* (1942), sp. 1049f. Den anspråkslösa träflisan synes väl ägnad att smusslas in osynlig till skydd eller skada för någon.

I en brandskadad, rund träskiva med ett hål i mitten, funnen på Passagården 1:33 år 1963 på ett djup av 170 cm (SHM inv.nr 27.600: C 105; diameter 13,5 cm, tjocklek 1,8 cm) finnas vinkelrätt mot träets ådring en mängd grunda, fina skåror, av vilka en eller ett par likna runor. De äro med säkerhet endast repor.

S:t Peders sn, Lödöse, Passagården 1:33. Nu i Lödöse museum

Vid den arkeologiska undersökning, som hösten 1963 utfördes på Passagården 1:33, påträffades i orört lager på 2,50 m djup ett notflöte av furu (längd 30 cm, bredd 10 cm, tjocklek 4,5 cm) med ett inskuret ägarmärke i form av

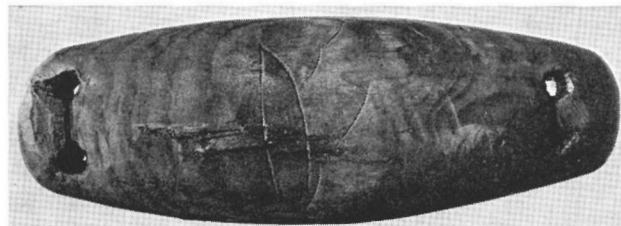


Fig. 356. S:t Peders sn, Lödöse, Passagården 1:33.
 Flöte SHM inv.nr 27.600: C 53.
 Foto N. Lagergren 1964.

en **u**-runa, 7,5 cm hög och 2 cm bred. Fig. 356. Föremålet tillhör Statens historiska museum, inv.nr 27.600: C 53, men är deponerat i Lödöse museum.

Flötet är av samma typ som tre andra notflöten, vilka C. R. af Ugglas i juli 1918 påträffade på »Spetalfältet», »inom en av kajbyggnadens stockkistor» (C. R. af Ugglas, *Lödöse*, 1931, s. 602f.). Två av dessa notflöten ha inskurna ägarmärken, det ena (längd 31,5 cm, bredd 9,5 cm, tjocklek 5,5 cm) en **æ**-runa (3 cm hög), det andra bokstaven R. De tillhöra båda Göteborgs historiska museum och äro avbildade i Ugglas a.a., fig. 280–81. Flötena från 1918 års undersökning ha daterats till »1300-talet(?)». Av fyndnivån att döma är notflötet från Passagården sannolikt från 1200-talet.

242. S:t Peders sn, Lödöse, Spetalen 1:11. Nu i Statens historiska museum

Pl. 182

Litteratur: O. v. Friesen, *Anteckningar* 9/9 1919 (i: *Anteckn.bok* 9, s. 44, UUB); C. R. af Ugglas, *Lödöse* (1931), s. 606f.; A. Nordén, *Magiska runinskrifter* (i ANF 1937), s. 179; R. Ekre, *Brev t. E. Svärdström* 18/5 1966 (ATA).

Äldre avbildning: H. Karlsson, teckning å katalogkort i Göteborgs hist. mus. (återgiven i af Ugglas a.a. samt Nordén a.a.).

I samband med C. R. af Ugglas' utgrävningar i Lödöse 1917 påträffades på »Spetalfältet» en liten trästicka med runinskrift. Fyndet gjordes »på 1 m. djup i närheten av kajen» (af Ugglas). Föremålet tillhör Göteborgs historiska museum, inv.nr Lödöse 1917: 1409, men är deponerat i Statens historiska museum, inv.nr 27.941.

Den lilla stickan är en rundtäljd träpinne, 12 cm lång och 1,6 cm i diameter, som utefter längden har skurits ned 0,4 cm, så att en flat yta har åstadkommit, på vilken runinskriften har ristats. Ena ändan (till vänster om inskriften) är tvärt avskuren utanför en mycket låg, kanske oavsiktlig, klack med en svagt kälad, 1 cm lång förtunning. Den andra ändan (till höger) är med några snitt tillspetsad och avbruten. Hela den flata ytan är sålunda bevarad. Kärnpartiet i den tillspetsade ändan är murket till ett par centimeters djup men visar inga spår av metall eller rost, som skulle kunna tyda på, att en tånge i något redskap här skulle ha varit infälld. Föremålet har heller icke kunnat artbestämmas, märksticka?

Runinskriften börjar 1,3 cm från den tvärt avskurna ändan och är 7 cm lång. Runornas höjd är densamma som ristningsytans bredd, 1,5 cm. Tecknen stå tätt, distinkt inskurna med en vass kniv. Formen vittnar om säker kunskap och gott handlag hos ristaren. Fig. 357.

Inskrift:

porbon : brason : brattr po -

5 10 15 20

»Torbjörn Brattsson. Bratt Tor-(?).»

Till läsningen: Före 1 **p** finns intet sk; däremot efter 6 **n** och 12 **n**; de bestå vardera av två korta lodräta streck. Alla runorna med undantag av den sista äro säkra. Båda **p**-runorna (1, 19) ha lång bst. Samtliga **o**-runor (2, 5, 11, 20) ha ensidiga bistavar liksom **a**-, **n**- och **t**-runorna (6, 9, 12, 15, 16, 17). I **r**-runorna 3, 14, 18 når bst på mitten icke ända fram till hst, möjligen dock i 8 **r**. Mellanleden i 10 **s** ligger i en liten spricka; första leden är utdragen nedanför vinkeln. Bistavarna i 16 **t** och 17 **t** äro korta och tunna. Invid 15 **a** finns överst till vänster en lodrät, lätt skåra, början till en felriktad hst? Efter 18 **r** finns intet sk. R. 21 består av en enkel hst, som upptill böjer obetydligt åt vänster, dock utan varje förbindelse med föregående runa; inga spår av bistavar. Efter r. 21 finns ingen ristning; ytan är oskadad, varför inskriften icke synes ha varit längre. — v. Friesen läser inskriften på samma sätt.

Om runföljden 13–18 uppfattas som personnamn (v. Friesen) svarar den mot namnformen **brattr**, som förekommer i några uppsvenska runinskrifter (U 1036, 1067 samt L 1069 Högs kyrka, Hälsingland). I samt-